

Stirber Lajos

KÁLIKŰV PODZIM

A komáromi Gaudium vegyes kar Morvaországban énekelt

„A dalversenyek, a művészi szellem hóhérai, adjanak helyet daliünnepeknek, melyek középpontja egy-egy nagyszabású karmű közös előadása legyen, gyerekes versengés helyett.”

(Kodály Zoltán)

A Komáromi Városi Művelődési Központ (VMK) és a Jókai Mór Alapiskola 12. éve sikeresen működő Gaudium vegyes kara és hangszeres kamaragyüttese benevezett és meghívást kapott a 2013. november 23-án, a morvaországi Zábřehben zajló – a régió neves 20. századi zeneszerzőjéről, Václav Kálíkról elnevezett – Kálíkűv podzim (nem versenyjellegű) kórusfesztiválra. Ez a rendezvény Zábřehben, a mintegy 14 000 lakosú kisvárosban évek óta (az idei már a 21. évfolyam volt) rangos zenei eseménynek számít. A fesztivál elismertségéről tanúskodtak a városka utcáit elárasztó plakátok, illetve a többszáz nézőt befogadó Szent Bertalan-templom teltháza is.

Kórusunk pénteken indult útra, hogy a régió nevezetességeit (többek között a hírneves lešticei sajtómúzeumot is) meglátogathassa, ingyencégeit megízlelje, s hogy mielőbb találkozhasson a kórust vendégül látó helyi Slavice női kar tagjaival: akik mindent megtettek, hogy jól érezzük magunkat Zábřehben. A szombat viszont kemény munkanap volt: a kórusoknak már kora délelőtt az ún. workshopon kellett gyakorolniuk a délutáni hangversenyen közösen előadott műveket. Ebéd után a fesztivál hangversenyének színhelyén, a Szent Bertalan-templomban került sor az énekkarok akusztikai próbájá-

ra. Három órára megtelt a templom közönséggel, kezdődhetett a koncert. Elsőként a Slavice női kar – amely a GAUDIUM-hoz hasonlóan egy iskola egykori gyermekkarának tagjaiból verbuválódott – lépett fel, karnagyuk, Jaroslava Štěpánková vezényletével. A Slavice-t a GAUDIUM követte. A közönség tapsából ítélve, a kórus műsora – *B. Smetana – Vargha K: Slávnostní sbor (Ünnepi kar)*, *G. Caccini: Ave Maria; Udvardy L.- József Attila: Tél ; Liszt F.: Ave Maris Stella; Szabó I.- Szappanos János – Zsákovics L.: Az szép szabadságra* – elnyerte a nagyérdemű tetszését; a legnagyobb tapsot, nagy örömminkre, a magyarul énekelt művek kapták. A további kórusok (akikkel a GAUDIUM fel tudta venni a „versenyt”) a VRBNO POD PRADĚDEM-i, a ŠTEMBERK-i és a CARMEN ZABŘEH voltak. A hangversenyt az egyesített kórusok fellépése zárta; a következő művek hangzottak el: Ch. Gounod: Ave verum, G. Young: Alleluja; V. Králik: Kolovrat, és a közönség bevonásával a legrégebbnek tartott cseh vallásos ének, a Hospodine, pomiluj ny.

A kedves hálás közönség sok tapssal jutalmazta a kórusok nívós műsorát, láthatóan mindvégig jól érezte magát, élményekkel telítődve távozott. Nagy öröm volt számunkra: ahhoz, hogy jól érezzék magukat, mi is hozzájárulhat-

tunk; hiszen már színre lépésünk előtt kérdezték: énekelünk-e magyarul is? Igenlő válaszukat örömmel vették.

A hangverseny után az énekkarok átvonultak a kultúrházba, ahol a rangos zsűri – Drahomíra Míčková, az osztravai egyetem docense, Lubomír Mátl, a brünni Leoš Janáček Művészeti Akadémia professzora, Stanislav Pecháček, a prágai Károly Egyetem adjunktusa – ugyan nem rangsorolta az énekkarokat, de értékelte a hangversenyen hallottakat: nagy megelégedettséggel ítélve nívósnak a kórusok teljesítményét. Az emléklapok mellé minden kórus különdíjat is kapott; a GAUDIUM a „magyar szerzők műveinek tolmácsolásáért” díjat vehette át. Ez után a baráti szálakat erősítő aktus után mindegyik „csapat” élt a lehetőséggel: bemutatta 10 perces szórakoztató műsorát. A GAUDIUM, műsorának szlovák nyelvű felkonferálását követően, három műsorszámot adott elő: Bródy János *Mit tehetnék érted* c. dalát, Zsákovics László feldolgozásában, majd (adekvát jelmezben) Bárdos Lajos *Bikaviadal* és *Tréfás házassító* c. hangulatos népdalfeldolgozásait énekelte, nagy tetszést aratva. Végül, a kiérdemelt vacsora után, az énekkarok egymásnak és együtt énekeltek, vidáman, kötetlenül szórakoztak. Csapatunk a másnapi zábřehi városnézés és múzeumlátogatás után élményekkel feltöltődve szállt fel az autóbuszba, hogy hazainduljon.

A GAUDIUM ezúton is tisztelettel köszöni a Komáromi Regionális Népművelési Intézetnek, élén Viera Vlčková igazgatónővel, a támogatást, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kórus részt vehetett egy rangos énekkari fesztiválon, hogy tanulhatott, s újabb barátokra lelt.

Pék Éva

Országos emlékműsor Galántán

A magyar kultúra napja alkalmából 2014. január 19-én a Galántai Városi Művelődési Központ zsúfolásig megtelt színháztermében, országos emlékműsor keretén belül, hatodik alkalommal került átadásra a Csemadok Életmű Díj, valamint a 2013-ban alapított Csemadok Közművelődési Díj és a Gyurcsó István-díj.

1989 óta január 22-én, Himnuszunk születésnapján ünnepeljük a magyar kultúra napját, ugyanis 1823-ban ezen

a napon fejezte be Kölcsey Ferenc nemzeti imánkat. A jeles évfordulón a Csemadok Országos Tanácsa olyan Csemadok-tagokat tüntet ki az általa alapított díjakkal, akik egész életükben azon munkálkodtak, hogy a Szlovákiában élő magyarságot – Csallóköztől Bodroghöz – vezessék, irányítsák; illetve gazdag magyar népi kultúránkat, hagyományainkat s vele együtt édes anyanyelvünket megőrizték és tovább adják.

Az országos emlékünnepekkor Kölcsey Ferenc Himnuszával kezdődött, melyet Jakubecz László színművész adott elő. Utána a két műsorvezető, Holop Zsóka és Culka Ottó köszöntötték a megjelenteket: a kitüntetendő személyeket, a meghívott vendégeket, a Csemadok országos, regionális, valamint alapszervezeti tisztségviselőit, a szereplőket, a sajtó képviselőit és a közönséget. Magyarország képviselőjében Balogh Csaba rendkívüli és meghatalmazott nagykövet volt jelen.

Bárdos Gyula, a Csemadok országos elnöke beszédében kiemelte a Szövetség fontosságát, szerepét és küldetését. Hangsúlyozta, hogy a megalakulá-

sának 65. évfordulóját ünneplő Csemadok népes tagsága bizonyítéka annak, hogy a Szövetségre szükség van, létjogosultsággal rendelkezik, s a 65 évvel ezelőtt meggyújtott fákllya azóta is fényesen ragyog, ég, világít, mutatja a helyesen utat. A politikai szélviharoknak ellenállt, mert a fákllyavivők, a csemadokosok, féltve őrizték és továbbadták nemzedékről nemzedékre.

Az ünnepi köszöntőt Balogh Csaba, Magyarország rendkívüli és meghatalmazott nagykövete mondta el. Köszöntőjében utalt arra, hogy a Kárpát-medencében élő magyarság egy egységes egészet alkot, a köztük lévő határok csak jelképesek. A jövőben is tartsunk össze, segítsünk egymásnak, legyünk büszkék származásunkra, közös múltunkra.

Az ünnepi köszöntő után fellépett a nemeskosúti Berkenye Néptáncgyűttes, majd a Csemadok Életmű Díjak átadása következett, melyet idén négyen vehettek át. Elsőként Ádám Lajos Rimaszombatból, akit Sebők Valéria mutatott be. A díjazott koreográfusként, táncosként, népművelő tánc- és illemtanárként működik hosszú évtizedek óta. A gimnázium befejezése után távúton végezte el a Zeneművészeti Főiskolát, ahol társastánc szakra járt, de mellette egy tanfolyamot is elvégzett, koreográfus lett, 35 éven keresztül rendületlen hittel és odaadással vezette a Gömör Néptáncgyűttest. Népdalgyűjtőként főleg Gömörben tevékenykedett. Népművelőként, de főleg tánc- és illemtanárként az ifjúság nevelésében is kivette a részét. Hozzávetőleges számítás szerint az elmúlt 51 év alatt megközelítőleg 30 000 fiatalat vezetett be a társastáncok világába. Ezt a szép és számára üdítő tevékenységet még most is, túl a hetvenen, rendszeresen és fáradhatatlanul végzi.

A másik kitüntetett, a kassai Béres József gazdag életútját Kolár Péter mutatta be. Béres József 1917-ben született. Szülei Csehszlovákia megalakulása után nem kapták meg az állampolgárságot. Már fiatalon dolgoznia kellett, állampolgárság hiányában nem tanulhatott tovább, a kassai postán dolgozott. Már a Csemadok megalakulása előtt szervezte a kassai magyar kulturális életet. Akkor ismerkedett meg Fábry Zoltánnal és Mécs Lászlóval. A Kassán megalakult Csemadok szervezet első elnöke lett, majd a Népes Népművészeti Együttes vezetőjévé nevezték ki. Szlovákia egész területén szervezte a népművészeti mozgalmat. 1960-tól

részállásban dolgozott a Szlovák Rádió magyar szerkesztőségében, majd nyugdíjasként is folytatta rádiós tevékenységét. Béres József négy gyermeke magyar iskolába járt, 10 unokája és 14 dédunokája körében ma, 97 évesen is sokat tesz a magyar kultúráért. Sajnos egészségi okok miatt a díjátadáson nem tudott megjelenni.

A Csemadok Életmű Díj következő díjazottja Gágyor József volt Tallósról, akinek munkásságát Mórocz Károly mutatta be. Gágyor József Ipolynyéken született, majd Tallóson telepedett le. Rendületlen tanár, néptanító, helytörténész, költő, csemadokos egész életében. Ipolyságon érettségizett, majd a pozsonyi Felsőfokú Pedagógiai Iskolában szerzett magyar-szlovák szakon általános iskolai tanári oklevelet. Tanított Tallóson, Diószegen, Hidaskürtön, és 20 évig volt a Tallósi Kisegítő Iskola igazgatója. A tanítás mellett fáradhatatlanul dolgozott, kutatott, gyűjtötte a környék gyermekjátékait, mondókeit. Foglalkozott nyelvjárásgyűjtéssel, helytörténettel. Saját bevétele szerint a *Tallósi szótár* című gyűjteményére a legbüszkébb, mely 7000 szócikket tartalmaz. Figyelemreméltó a *Még a lélek is reszket az emberben* című műve, melyben a kitelepítések borzalmairól ír. Eddig közel 30 könyve jelent meg. Gazdag munkásságát számos díjjal jutalmazták.

A negyedik kitüntetettet, Kovács Lászlót Egyházzelléről Varga László mutatta be. Kovács László igaz értelemben vett tudós tanár. Több tankönyv, honismereti és művelődéstörténeti munka, nyelvészeti és történelmi tanulmány szerzője és társszerzője. A pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsésztudományi Karán magyar-történelem szakos tanári oklevelet szerzett. Több éven át a nyitrai Pedagógiai Kar magyar tanszékének oktatója volt, majd a Somorjai Madách Imre Gimnázium igazgatójaként tevékenykedett. A felvidéki magyar közélet ismert személyisége. A Csemadok oszlopos tagja, a Kazinczy Napok előkészítője és szervezője. Ismeri Zoboralját és Csallóközt, mindmáig fáradhatatlanul munkálkodik, dolgozik.

Minden díjazott bemutatását rövid filmbejátszás követte, melyben életükéről, munkájukról, örömeikről, esetleges kudarcaikról meséltek, vallottak a kitüntetettek.

A Csemadok Életmű Díjak átadása után fellépett a Felsőszeli Férfi Éneklőcsoport és a Galántai Kodály Zoltán

Daloscsoport. Majd a Csemadok országos elnöksége által 2013-ban alapított két új díj átadása következett, melyet olyan személyeknek ítélnék oda, akik évtizedek óta kiemelkedő munkát végeznek a Csemadokban, jó vezetők és irányítók.

A Csemadok Közművelődési Díját 2014-ben heten vehették át: Albert Éva Rimaszombatból, Brath Margit Nyitrai Színházról, Demko András Szepesből, Hecht Anna Somorjáról, Horkay Andor Nagyidáról, Mezei Sándor Szilicéről és Polák Margit Szencről.

Az országos emlékműsor kedves színfoltja volt a gimesi Csámpai Boglárka szólóénekes szereplése, aki két gimesi balladát adott elő, mellyel a Bíborpiros szép rózsza népzenei vetélkedő országos döntőjén díjazott lett.

A rendezvényen utolsóként a Gyurcsó István-díj átadására került sor, mellyel olyan személyeket tüntetnek ki, akik a Csemadokban sokéves kiemelkedő, eredményes munkát végeztek. Ezt az újonnan alapított díjat ketten kapták: Boda Ferenc Buzitáról és Turay László Garamkálnáról.

A díjak átadása után Kovács László köszöntö meg a kitüntetettek nevében azt, hogy a Csemadokban és a szlovákiai magyar közéletben végzett munkájukat figyelemmel kísérték, és a magyar kultúra napján díjjal jutalmazták őket.

Ezt követően Józsa Mónika szavalta el Gyurcsó István *A költő kérdez* című versét. Az emlékműsor végén a szereplők és a közönség közösen elénekelte a Himnuszt.

Szép és felemelő volt a galántai emlékműsor, köszönet érte a szervezőknek és a szereplőknek. A magyar kultúra napja valóban a kultúráról szólt. Mert a kultúra hagyomány és érték, amelyet a történelem során létrehozunk, s fennmaradásunk egyedüli záloga. Olyan érték, mely az évek, évtizedek, évszázadok során nem devalválódik, hanem egyre értékesebbé, közkinccsé válik. A kultúra nem csak tudást műveltséget hordoz, hanem erkölcsöt is. Mindenkori üzenete számunkra: tisztán, becsületesen, öntudatos magyarként élni és dolgozni szülőföldünkön. Múltunk és jövőnk között erős hidat, hidakat építeni, mely ellenáll minden fenyegető ártnak, s melyen mindig, minden korban nemzeti értékeinket, gazdag kultúránkat és édes anyanyelvünket tisztán és csorbítatlanul lelkünkben és szívünkben átvihetjük a túlsó partra.